

מאורות אל העבר

יד 14 תשג | 14/09/1943

התלבטות גורלית בוילנה (יעקב גנס)

מנהיגי הקהילות היהודיות בימי השואה נקלעו תכופות לדילמות טראגיות, המעוררות שאלות וחוסר הכרעה ברורה גם בראי ההיסטוריה. אחד הבולטים במנהיגי הקהילות היה יעקב גנס, ראש היודנראט בגטו וילנה. גנס (יליד 1903) שירת כקצין בצבא הליטאי וכפקיד ממשל. עם הכיבוש הגרמני מונה למנהל בית החולים היהודי, ובהמשך, למפקד המשטרה היהודית וראש היודנראט בוילנה. גנס הוביל קו תקיף של "עבודה למען החיים", ועשה ככל שביכולתו כדי ליצור מקומות עבודה בגטו, שקיווה שיאפשרו הצלת יהודים. הוא התנגד בתוקף לפעילות המחתרת בגטו מחשש שמא מרידה תמיט חורבן מייד על הגטו, וסיפק לגרמנים "מכסות" של יהודים להשמדה למרות הבעייתיות הנוראית מבחינה ערכית והלכתית. עם זאת, היו שראו בגנס כמי שעושה ככל שביכולתו להציל את מי שניתן, כמי שמוסר את עצמו למען הצלת היהודים תוך שהוא מסרב להצעות הצלה אישית עבורו, וכמי שפעל להעצמת חינוך ותרבות ציוניים בגטו הגווע כדי לבנות את שארית הפליטה כחיל חלוץ שיגיע לארץ ישראל. ביום י"ד באלול תש"ג (14.9.1943) נקרא גנס למשרדי הגסטאפו, ושם נורה ונרצח.

גטו וילנא (ויקפדיה, נחלת הכלל)

מפת עולם

